

“ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ DẠY-HỌC ”

NGUYỄN THÀNH PHÁT *

Trong giáo dục có lẽ không có một giải pháp nào là hoàn hảo để nâng cao hiệu quả giảng dạy. Diễn đàn trao đổi “Giải pháp nâng cao hiệu quả giảng dạy” sẽ đặt cho mỗi chúng ta những người quan tâm đến hiệu quả giảng dạy trong nhà trường những câu hỏi lớn. Mỗi giải pháp thực thi đều có mặt mạnh, mặt yếu, ưu điểm, khuyết điểm khác nhau và nhất là đối tượng phải như thế nào để đạt được hiệu quả, chúng ta có nhiều giải pháp nhưng người trực tiếp giải quyết vấn đề có quyền lựa chọn và quyết định một giải pháp nhất định. Vấn đề ở đây là sự lựa chọn giải pháp sao cho phù hợp với điều kiện cụ thể của mỗi người, phù hợp với điều kiện cụ thể của từng cá nhân, đơn vị đặt ra.

Qua kinh nghiệm thực tế từ quá trình đi học và đi dạy của mình, người viết xin được trao đổi một số giải pháp mà bản thân thấy có thể góp phần nâng cao hiệu quả giảng dạy tập trung qua các vấn đề sau đó là:

“DẠY – HỌC – và THI”

1. Quan trọng nhất của việc giảng dạy ở trường Đại học là dạy cách học cho sinh viên:

- Sinh viên phải được hướng dẫn học tập từ thấp đến cao, từ đơn giản đến phức tạp theo chương trình của bộ môn, không dạy kiến thức cũ hoặc kiến thức đã biết mà phải bổ sung kiến thức mà sinh viên còn thiếu còn yếu trong quá trình học tập trước đó, qua đó dần dần xây dựng cho sinh viên có nề nếp suy nghĩ, nề nếp học tập theo từng bước chặt chẽ nhất định, việc bố trí thời gian cho việc lên giảng đường, đi thư viện, đi làm thêm... trong ngày, trong tuần, trong tháng, trong năm phải cụ thể, để từ đó mỗi sinh viên xây dựng được kế hoạch học tập bộ môn riêng cho mình.

- Sinh viên phải được hướng dẫn cách làm việc trong cộng đồng theo tập thể nhóm, tập thể lớp sự kết hợp có ý thức và học tập một cách ngẫu nhiên qua trao đổi bàn bạc thảo luận qua làm bài, trong điều kiện học tập “mọi lúc mọi nơi” sẽ giúp sinh viên năng động sáng tạo hơn trong việc học tập bộ môn.

- Sinh viên cần phải được hướng dẫn chiếm lĩnh kiến thức: nắm chắc, nắm tinh túy, nắm trọng điểm, nắm bản chất của vấn đề được nêu, nội dung một cuốn sách đã được đọc, tài liệu đã được tham khảo với tiêu chí: “Thà ít mà chắc, còn hơn nhiều mà mỏng lung”.

Sinh viên phải được rèn kỹ năng trong học tập như: ngày càng tăng nhanh dần khả năng đọc, viết, trình bày ý tưởng, trình bày vấn đề một cách lưu loát, tập lý giải vấn đề

* Giảng viên thỉnh giảng, Khoa Đông Nam Á học, Trường Đại học Mở TP.HCM

bằng nhiều cách, giải quyết vấn đề bằng nhiều biện pháp khác nhau, tập lắng nghe và phản biện các ý kiến khác một cách khoa học, tập tính toán phán đoán, suy nghĩ, hành động khoa học chính xác và ngày càng được nâng dần lên...

2. Sinh viên phải biết “TỰ HỌC”:

Do thời gian rất ít mà biển kiến thức thì lại vô cùng sinh viên cần phải tâm niệm học ở mọi lúc, học ở mọi nơi, học ở mọi người, học bằng mọi cách và học tất cả nội dung; muốn được như thế sinh viên phải biết huy động mọi điều kiện có được trong tay hoặc trong tầm tay như sách vở, thư viện, các trang thiết bị, mạng Internet... trước khi nhờ đến sự hỗ trợ của những tác động bên ngoài như thầy cô, bạn bè, những người giỏi hơn, những người đi trước nhằm phục vụ tối đa cho việc học của mình. Sau khi huy động và sử dụng các điều kiện phục vụ học tập sinh viên cũng thường gặp phải những cản trở trong quá trình tự học như:

- **Gặp chỗ khó hiểu**: sau khi vận dụng mọi tiềm lực mà không giải quyết được chỗ “khó hiểu” thì buộc lòng SV phải ghi nợ lại chỗ khó đó! Và phương pháp tiếp theo là đọc tiếp nghiên cứu tiếp, đọc rộng ra ngoài sách đang đọc để có thể tìm thấy một tư tưởng nào đó soi sáng giải thích vấn đề cần lý giải giúp “xóa nợ” nhanh chóng.

- **Để khỏi “tản mạn lang man”** cần phải chọn nội dung để học, sinh viên phải tự chọn cho mình nội dung nào “tâm đắc” nhất để nghiên cứu sâu và mở rộng sự liên hệ của nó với các nội dung khác và giải quyết vấn đề đặt ra trong mối liên hệ đó.

- **Việc lập kế hoạch phân bố thời gian hợp lý** của sinh viên cũng sẽ giúp sinh viên đạt hiệu quả cao trong học tập, thực hiện “Giờ nào việc nấy”, “Một công được đôi việc” sẽ giúp cho sinh viên tiết kiệm được thời gian làm được nhiều việc hơn, lúc đầu sẽ thấy cứng nhắc, nặng nề, vất vả, nhưng khi đã thành thạo rồi sẽ thấy nhẹ nhàng, tự tin...

Ghi chép trên giảng đường là điều hết sức cần thiết, nhiều khi sinh viên đã có sách có tài liệu và chỉ ngồi nghe giảng đồng thời gạch chân hoặc ghi chú các chỗ cần thiết như vậy là chưa được! Ghi chép là để củng cố kiến thức, ghi cô đọng các kiến thức đã được nghe giảng, kiến thức đó có thể hiểu hoặc chưa hiểu sâu nhưng nó là sản phẩm của quá trình nghe giảng dần dần kỹ năng tập trung chú ý, kỹ năng nghe, viết được nâng lên. Có khi chúng ta chỉ cần ghi đơn vị kiến thức A nhưng khi đọc lại sẽ nhớ tiếp kiến thức B rồi C rồi D.....việc ghi chép dẫn đến chuỗi “nhớ” rất cần cho việc lập luận, trình bày sau này.

Ngoài ra sinh viên cũng cần khắc phục những tâm lý thường mắc phải trong lúc tự học đó là:

-**Tư tưởng “chủ bại”**: luôn tự ti gặp khó khăn luôn nghĩ sao mình kém thế rồi cảm thấy cô đơn, bất lực rồi buông trôi.

-**Tư tưởng “khất lẩn”**:sau khi học xong không chịu xem lại ngay, không chịu đào sâu vì thấy còn nhiều thời gian và “khất lẩn” với bản thân mình! Ví dụ sáng nay vừa học xong bài mới, SV nghĩ chiều nay sẽ ôn bài đến chiều gặp chuyện, trong tư tưởng bảo đến tối sẽ xem lại bài, đến tối gặp chương trình TV hay quá sẽ khất lẩn đến mai, đến hôm sau, rồi hôm sau nữa; kiến thức đó đến khi có dịp mang ra xem lại sẽ là kiến thức “mới toanh” như chưa từng được học qua.

-**Tư tưởng “muốn nhanh chóng”** và tư tưởng “an tâm”: sinh viên luôn muốn

lúc nào cũng học nhanh, hoàn tất cho xong, mong học cho nhiều dẫn đến xem Chương I chưa xong thì đã muốn xem Chương Kết luận nói gì? Bỏ qua những chương khác dẫn đến học đối, học lướt sẽ vấp phải khó khăn và đi đến bế tắc. Tư tưởng “an tâm” cũng nảy sinh từ việc học một mình vì không có ai trao đổi, tranh luận nên dễ thỏa mãn, dễ dàng chấp nhận lập luận giải thích vấn đề có chút ít chiều sâu.

Để khắc phục những tư tưởng trên sinh viên cần:

- Chống lại tư tưởng “Chủ bại” bằng cách lấy sự học của mình hiện nay so với những năm bản thân học lớp thấp hơn để thấy sự tiến bộ hiện tại, trên cơ sở đã có nền tảng vững chắc mà an tâm tiến bước.

- Chống lại tư tưởng “khất lẩn”: kiên quyết thực hiện khẩu hiệu “ Học bài nào xào bài nấy”, “Chưa học bài chưa đi ngủ, chưa làm bài chưa đi chơi”.

- Chống lại tư tưởng “Nhanh chóng” và “An tâm” sinh viên cần có kế hoạch học tuần tự “Nặng nhặt chặt.bị”, “ mưa dầm thấm lâu” kinh nghiệm học ngoại ngữ của Bác Hồ là 1 điển hình không tham nhiều, mỗi ngày chỉ học 3 từ, nhưng đều đặn không tùy hứng lúc rảnh học nhiều, lúc bận không học và khi áp dụng được 1 năm chúng ta có thể có trên 1000 từ để sử dụng .

Việc chống lại các tư tưởng như trên là 1 quá trình dài, giải quyết các tư tưởng này cần phải kiên nhẫn, không vội vàng, tuần tự mà tiến là chìa khóa của sự thành công!

3. Đã học thì phải có kiểm tra - thi cử :

am hieu thạt sự, iap iuan khoa học thuyet phục người nam tni người nam đại san sang cho điểm tối đa với các bài làm như vậy! Người dạy phải cần nắm vững về khoa học đánh giá để có thể vận dụng được các phương pháp khác nhau trong việc đánh giá đúng và toàn diện kết quả học tập qua các mặt kiến thức, kỹ năng và thái độ của sinh viên từ đó nhận được các phản hồi từ phía ngược lại để điều chỉnh việc dạy và học.

Dạy thế nào? Học ra sao? và thi cái gì? Thực sự là vấn đề thảo luận nóng bỏng trong các giảng đường hiện nay nhằm tìm ra các giải pháp nâng cao hiệu quả đào tạo. Trao đổi hôm nay của người viết chỉ mong góp chút kinh nghiệm của mình để tìm ra các giải pháp ấy! Cuối bài tác giả xin được mượn Mục 2 Điều 4 của Luật Giáo dục nước Cộng Hòa Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam được Quốc hội thông qua tháng 12/1998 về “Yêu cầu và nội dung phương pháp giáo dục” đã nêu rõ: “Phương pháp giáo dục phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, tư duy sáng tạo của người học, bồi dưỡng năng lực tự học, lòng say mê học tập và ý chí vươn lên” điều nhấn mạnh của ý tưởng này là tính tự học, tự nghiên cứu, tính tự chủ của người học. Vai trò của người thầy là giúp cho sinh viên cách học, giúp cho sinh viên tự hiểu bản thân để học đạt hiệu quả cao nhất.